

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **B. T. T. T.**, zastoupené JUDr. Gustavem Valenzem, advokátem se sídlem Plzeň, Božkovská 15, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2004, č. j. 55 Az 742/2003 - 18,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Brně, kterým byla odmítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 1. 7. 2003, č. j. OAM-2355/VL-10-ZA-03-2003. Tímto rozhodnutím nebyl stěžovatelce udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, 13 odst. 1, 2, 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb. a bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování podle § 91 citovaného zákona. Krajský soud žalobu odmítl podle § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť podání stěžovatelky, které nesplňovalo základní náležitosti žaloby, nebylo v soudem stanovené lhůtě opraveno a pro tyto vady nebylo možno v řízení pokračovat.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a namítá tak nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí její žaloby. Tvrzenou nezákonnost spatřuje v tom, že její žaloba obsahovala všechny zákonem požadované náležitosti a krajský soud ji tak měl věcně projednat. Pokud jde o soudem vytýkanou absenci žalobního bodu podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tak ani s tím nelze souhlasit, neboť stěžovatelka v žalobě popsala skutkový stav věci (tj. kdy podala žádost o udělení azylu, jak probíhalo správní řízení a proč podala žalobu - tedy že žádá o soudní přezkum napadeného rozhodnutí). Žaloba rovněž obsahovala tvrzená porušení specifikovaných ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu a k prokázání namítaných skutečností byl navržen důkaz správním spisem. Stěžovatelka je tak přesvědčena, že soud postupoval nezákonně, když ji vyzýval k doplnění žaloby. Pokud jde o výzvu k odstranění vad, tak stěžovatelka namítá, že je cizím státním příslušníkem a jejím mateřským jazykem je vietnamština. Krajský soud tak pochybil, když stěžovatelku v uvedené výzvě neupozornil na možnost požádat o ustanovení tlumočníka. Stěžovatelka, která výzvě řádně neporozuměla, navíc když byla přesvědčena o správnosti podané žaloby, na výzvu nereagovala. Stěžovatelka rovněž podotýká, že z jejího okolí je jí známo, že obdobné správní žaloby byly soudy řádně přijaty a byly dokonce i úspěšné. Nakonec stěžovatelka namítá, že soud ve výroku rozhodl o odmítnutí „podání ze dne 17. 7. 2003“. Vzhledem k tomu, že podání stěžovatelky bylo řádně označeno jako žaloba, měl soud rozhodnout o odmítnutí žaloby. Ze všech uvedených důvodů navrhuje napadené usnesení krajského soudu zrušit a zároveň žádá, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se k ní s ohledem na její obsah nebude vyjadřovat a že návrh na přiznání odkladného účinku nepodporuje.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelka namítá nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.].

K tomu ze soudního spisu vyplynulo, že žaloba podaná dne 17. 7. 2003 ke Krajskému soudu v Brně, má formulářovou podobu a je z ní zřejmé, kdo ji podává, proti jakému rozhodnutí směřuje a v jakém rozsahu ho napadá, kdy bylo napadené rozhodnutí stěžovatelce

doručeno a rovněž řádný žalobní petit. Žaloba dále obsahuje vyjmenovaná ustanovení správního řádu a zákona o azylu, jejichž porušení ze strany žalovaného je stěžovatelkou namítáno. Pokud jde o skutkové důvody namítaných porušení, odkázala stěžovatelka na svoji žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a ostatní spisový materiál žalovaného. Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba neobsahuje řádně uvedené žalobní body [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] a usnesením ze dne 21. 10. 2003 vyzval stěžovatelku, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení opravila a doplnila svoje podání ze dne 17. 7. 2003 tak, aby bylo zřejmé označení žalobních bodů, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné a rovněž uvedla jaké důkazy k prokázání svých tvrzení navrhuje provést. Stěžovatelka byla rovněž poučena, že nevyhovění výzvě ve stanovené lhůtě bude mít za následek odmítnutí jejího podání podle § 37 odst. 5 věta druhá a třetí s. ř. s. Uvedené usnesení jí bylo doručeno dne 1. 12. 2003, avšak stěžovatelka zůstala nečinná. Krajský soud v Brně pak její žalobu napadeným usnesením podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítl, přičemž ve výroku pod bodem I. bylo uvedeno, že se odmítá podání žalobkyně ze dne 17. 7. 2003.

Stěžovatelka namítá nezákonnost napadeného usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu, když tvrdí že její podání bylo samo o sobě dostatečně úplné a konkrétní a že tedy nebylo důvodu je odmítnout, resp. vyzývat k odstranění vad, a pokud již byla stěžovatelka k doplnění žaloby vyzvána, měla být upozorněna na možnost požádat o ustanovení tlumočníka.

Tvrdí-li stěžovatelka, že její podání mělo zákonem požadované náležitosti a soud ji neměl k odstranění vad podání vyzývat, nemůže s ní Nejvyšší správní soud souhlasit a naopak musí dát za pravdu krajskému soudu, který správně zjistil, že její podání nemá všechny náležitosti podle § 71 odst. 1 s. ř. s. Pod písmenem d) cit. ustanovení je totiž jako jedna z nutných náležitostí žaloby uvedena identifikace tzv. žalobních bodů, z nichž musí být patrno z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné. Význam co nejpřesnějšího uvedení žalobních bodů v žalobě vyplývá ze zásady dispoziční, kterou je řízení o žalobách ve správním soudnictví ovládáno a která znamená, že soud se při přezkumu správního rozhodnutí (s výjimkou taxativně stanovených případů) omezuje pouze na posouzení existence důvodů nezákonnosti správního rozhodnutí, které žalobce dovozuje. Ze žalobního bodu ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., pak musí být patrné nejen jakou právní argumentaci používá, nýbrž také o jaká konkrétní skutková tvrzení se opírá. To platí zejména tehdy, je-li žaloba co do důvodů opřena o porušení těch procesních ustanovení ve správním řízení, která ukládají správnímu orgánu povinnost spolehlivě zjistit skutečný stav věci. Právě porušení těchto ustanovení správního řádu (tj. § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu) stěžovatelka v žalobě zejména namítala. Za situace, kdy toto své tvrzení nedoplnila příslušnými skutkovými důvody, kterými by svůj závěr doložila, neměla žaloba všechny zákonem stanovené náležitosti, neboť v ní nebyly řádně definovány žalobní body. Pokud není v žalobě uveden řádným způsobem žádný žalobní bod, není v souladu s dispoziční zásadou možné takové podání ve správním soudnictví projednat a meritorně o něm rozhodnout, neboť soud není povinen ani oprávněn za žalobce chybějící skutkové důvody dovozovat. Stěžovatelčin odkaz na správní spis za uvedení skutkového důvodu považovat nelze, neboť jak již je uvedeno výše, skutkové důvody se mají vztahovat ke konkrétnímu namítanému porušení zákona. Správní spis však dokládá průběh celého správního řízení. Krajský soud v Brně tak postupoval v souladu se zákonem, když stěžovatelku vyzval podle § 37 odst. 5 s. ř. s. k odstranění vad podání ve stanovené lhůtě a poučil ji o následcích nevyhovění výzvě.

Namítá-li stěžovatelka, že je jí známo, že obdobné žaloby byly soudem projednány, lze připustit, že k tomu mohlo v ojedinělých případech dojít. Jednalo se však o excesy z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu; neboť ten opakovaně judikoval, že *žalobní body [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] musí obsahovat jak právní, tak zpravidla i skutkové důvody, pro které žalobce považuje napadené výroky rozhodnutí správního orgánu za nezákonné nebo nicotné. Pokud žaloba postrádala potřebná konkrétní skutková tvrzení a žalobce vzdor výzvě a poučení soudu nijak nereagoval a vadu neodstranil, postupoval krajský soud v souladu se zákonem, odmítl-li žalobcovo podání z tohoto důvodu* (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 4 Azs 149/2004 - 52, uveřejněný ve Sbírce Nejvyššího správního soudu pod číslem 488/2005).

Pokud jde o námitku týkající se údajného pochybení soudu, který stěžovatelku nepoučil o možnosti požádat o ustanovení tlumočníka, tak ani tato nebyla shledána důvodnou. Nejprve je vhodné uvést, že soudní řád správní neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný než český jazyk. Na takové situace je nicméně pamatováno v § 64 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu. Podle § 18 odst. 1 o. s. ř., v němž se promítá článek 37 Listiny základních práv a svobod, mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení, mají právo jednat před soudem ve své mateřštině a soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Podle odst. 2 téhož ustanovení pak účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Podle § 36 odst. 1 s. ř. s. mají účastníci v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu.

Shora citovaná ustanovení soudního řádu správního a občanského soudního řádu je nutno vyložit tak, že poučení o procesních právech (§ 36 odst. 1 s. ř. s.) je soud povinen poskytnout účastníku tehdy, kdy je toho podle stavu řízení pro něj zapotřebí. O právu jednat ve své mateřštině (§ 18 odst. 1, věta druhá, o. s. ř.) proto poučí soud účastníka tehdy, jestliže v průběhu řízení zjistí, že tento neovládá jazyk, kterým se jednání vede. Rovněž je třeba zmínit, že uvedené ustanovení o. s. ř., stejně jako závazky plynoucí z Listiny základních práv a svobod, směřují především k situaci, kdy je nařízeno ústní jednání (viz slovní spojení „jednat před soudem“), a účastník, neznalý jednacího jazyka, by byl znevýhodněn v průběhu jednání, neboť by nemohl bezprostředně reagovat na jeho průběh (nemohl by např. odpovídat na jemu kladené otázky ze strany soudu apod.). Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2004, č. j. 4 Azs 261/2004 - 57, musí být potřeba tlumočníka přitom zcela zjevná a musí sama vyjít v řízení najevo, tedy bez toho, aby soud aktivně zjišťoval, zda jsou naplněny podmínky stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř.

V dané věci však s ohledem na shora uvedené taková situace nenastala, neboť stěžovatelka podala žalobu v jazyce českém a na výzvu soudu k odstranění vad podání vůbec nereagovala; z absence jejího jednání však nelze automaticky usuzovat na neznalost českého jazyka, neboť i na stěžovatelku se vztahuje obecná právní zásada „vigilantibus iura scripta sunt (bdělým náležejí práva)“. V případě, že stěžovatelka obdržela podání od soudu, jehož obsahu spolehlivě neporozuměla, měla možnost se zákonnými prostředky domoci sjednání nápravy. Pokud tak neučinila, nemůže jít její nečinnost k tíži soudu. V průběhu soudního řízení proto nevyšlo najevo, že stěžovatelka neovládá jazyk, kterým bylo jednání

vedeno. Shora uvedené lze uzavřít tak, že samotná skutečnost, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, sice může být podle konkrétních okolností předpokladem k tomu, že soud bude povinen přistoupit k poučení účastníka o jeho právu jednat ve své mateřštině, sama o sobě bez dalšího mu však povinnost poučit účastníka o uvedeném právu nezakládá. Nelze tedy přisvědčit stěžovatelce, že došlo k nezákonnosti.

Pokud stěžovatelka brojí proti tomu, že bylo odmítnuto její podání a nikoli žaloba, je třeba poukázat na to, že i žaloba je podáním ve smyslu § 37 s. ř. s. a že pokud soud odmítne podání a nikoli žalobu, která navíc neobsahovala zákonem požadované náležitosti, nelze v tom spatřovat žádné pochybení. Napadené usnesení tak není nezákonným rozhodnutím o odmítnutí návrhu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal naplnění žádného z uplatněných důvodů kasační stížnosti a proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. května 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu